

บทที่ 3 วิธีการวิจัย

เนื้อหาในบทนี้เป็นวิธีการวิจัยโดยแบ่งหัวข้อออกเป็นประชากรในการวิจัย เครื่องมือวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียดแต่ละหัวข้อดังนี้

3.1 ประชากรในการวิจัย

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ รายงานการวิจัย (research reports) และวิทยานิพนธ์ (theses) ที่ศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและการโรงแรม โดยเป็นเอกสารฉบับเต็ม (full report) ที่อยู่ในฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ Thai Digital Collection (ThaiLis) และเป็นผลงานวิจัยที่อยู่ระหว่างปี พ.ศ. 2543 – 2553

3.2 เครื่องมือวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ได้สร้างเครื่องมือวิจัยไว้ 2 ชุด เพื่อให้สอดคล้องและครอบคลุมวัตถุประสงค์การวิจัยทั้ง 3 ข้อ ดังนี้

3.2.1 เครื่องมือวิจัยชุดที่ 1 เป็นแบบสำรวจงานวิจัย (survey form) ที่สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 (เพื่อสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของงานวิจัย) และข้อที่ 2 (เพื่อสำรวจความสอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ) โดยแบบสำรวจนี้สร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เช่น ประเภทของการท่องเที่ยวและงานวิจัยในอดีต (เช่น นฤชัย นิมสมบุญ, 2545; นันทนา วงศ์ชมพู และคณะ, 2548; อัสวิน แสงพิกุล, 2008) โดยปรับเนื้อหาให้ตรงกับวัตถุประสงค์การวิจัยในครั้งนี้ แบบสำรวจประกอบด้วยข้อมูล 5 ส่วน ดังแสดงในตาราง 3.1 (ดูแบบสำรวจฉบับเต็มที่ภาคผนวก) ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทดสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย โดย 1) ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ท่าน และ 2) ทดลองใช้แบบสำรวจกับงานวิจัยจำนวน 20 เรื่อง พบว่าแบบสำรวจที่สร้างขึ้นสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้ตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัย

ตาราง 3.1 องค์ประกอบของแบบสำรวจงานวิจัย

องค์ประกอบของแบบสำรวจงานวิจัย	วัตถุประสงค์ที่สำรวจ
ส่วนที่ 1: ปี พ.ศ. ที่ดำเนินการเสร็จสิ้น	เพื่อสำรวจปี พ.ศ. ของงานวิจัยภายในขอบเขตที่กำหนด (2543 – 2553)
ส่วนที่ 2: ชื่อเรื่องงานวิจัยและชื่อผู้วิจัย	เพื่อทราบข้อมูลเบื้องต้นของงานวิจัยและชื่อผู้วิจัย
ส่วนที่ 3: ประเภทของงานวิจัย	เพื่อแบ่งประเภทของรายงานการวิจัยออกเป็น 2 ประเภท คือ รายงานวิจัยและวิทยานิพนธ์
ส่วนที่ 4: ประเด็นที่ศึกษา	เพื่อแบ่งและจัดกลุ่มประเด็นที่ศึกษาโดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มหลัก คือ การท่องเที่ยว และการโรงแรม โดยภายใน 2 กลุ่มนี้ ได้แบ่งกลุ่มย่อยออกไปอีกตามประเภทของการท่องเที่ยว (เช่น การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงชุมชน การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ฯลฯ) และหัวข้อที่ศึกษาในการโรงแรม (เช่น การตลาดโรงแรม ความพึงพอใจ การบริหารจัดการ ฯลฯ) เพื่อให้การแบ่งกลุ่มประเด็นที่ศึกษามีความชัดเจนและความละเอียดขึ้น
ส่วนที่ 5: ความสอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555 - 2559	เพื่อจัดกลุ่มงานวิจัยตามลักษณะการนำไปใช้ประโยชน์ในแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ

3.2.2 เครื่องมือวิจัยชุดที่ 2 เป็นแบบประเมินงานวิจัย (evaluation form) ที่สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 (เพื่อประเมินคุณภาพงานวิจัย) โดยแบบประเมินนี้สร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณภาพงานวิจัย (เช่น บุญชม ศรีสะอาด, 2543; ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และ อัจฉรา ชำนิประศาสน์, 2547; สันธะวา คามศิษฐ์, 2550) โดยปรับเนื้อหาให้ตรงกับวัตถุประสงค์การวิจัยในครั้งนี้ แบบประเมินประกอบด้วย 3 ส่วน ดังแสดงในตาราง 3.2 (ดูแบบประเมินฉบับเต็มที่ภาคผนวก) โดยแบบประเมินนี้มีทั้งการประเมินเชิงปริมาณ (เช่น มีเนื้อหาตามที่กำหนดไว้หรือไม่) และเชิงคุณภาพ (เช่น เนื้อหา มีความชัดเจนและความเหมาะสมหรือไม่) ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทดสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยโดย 1) ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ท่าน และ 2) ทดลองใช้แบบประเมินกับงานวิจัยจำนวน 20 เรื่อง พบว่ามีบางข้อในแบบประเมินที่ไม่สามารถประเมินได้จริงจากงานวิจัย รวมทั้งการประเมินเชิงคุณภาพในแง่ของความชัดเจนและความเหมาะสมในบางข้อไม่สามารถประเมินได้ ผู้วิจัยจึงได้ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อปรับแก้ไข และทดลองใช้อีกครั้งหนึ่ง จนได้แบบประเมินที่มีความชัดเจนขึ้น

ตาราง 3.2 องค์ประกอบของแบบประเมินงานวิจัย

องค์ประกอบของแบบประเมินงานวิจัย	วัตถุประสงค์ที่ประเมิน
ส่วนที่ 1: ประเด็นที่ใช้ในประเมิน ประกอบด้วย 10 ประเด็น ได้แก่ ชื่อเรื่อง ความเป็นมา วัตถุประสงค์ สมมติฐาน วรรณกรรม ระเบียบวิธีวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล การอภิปรายผล การสรุปผล และข้อเสนอแนะ	เพื่อกำหนดกรอบและประเด็นที่ใช้ประเมิน
ส่วนที่ 2: เกณฑ์ประเมินเชิงปริมาณ	เพื่อประเมินคุณภาพของงานวิจัยในเชิงปริมาณว่าผู้วิจัยได้กล่าวถึงประเด็นต่างๆที่เป็นองค์ประกอบของรายงานการวิจัยไว้หรือไม่ (มีเนื้อหาตามที่กำหนดไว้หรือไม่) โดยประเมินในลักษณะของ 'มี' หรือ 'ไม่มี'
ส่วนที่ 3: เกณฑ์ประเมินเชิงคุณภาพ	เพื่อประเมินคุณภาพของงานวิจัยในเชิงคุณภาพว่าหากผู้วิจัยได้กล่าวถึงประเด็นต่างๆที่เป็นองค์ประกอบของรายงานการวิจัยแล้ว เนื้อหาที่กล่าวไว้หรือนำเสนอไว้มีความชัดเจนและความเหมาะสมหรือไม่ โดยแบ่งระดับคุณภาพออกเป็น 3 ระดับ คือ 'ควรปรับปรุง' 'พอใช้' และ 'ดี'

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

เนื่องจากเครื่องมือวิจัยมี 2 ชุด ผู้วิจัยจึงดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 วิธี ดังนี้

3.1 วิธีแรก ใช้สำหรับเครื่องมือวิจัยชุดที่ 1 (แบบสำรวจ) – ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัยจากฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ Thai Digital Collection (ThaiLis) โดยมีผู้ช่วยนักวิจัยจำนวน 4 ท่าน (ที่ได้ฝึกอบรมจากผู้วิจัย) ช่วยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีคำสำคัญที่ใช้ในการสืบค้นงานวิจัย คือ

- หากเป็นงานวิจัยด้านการโรงแรม คำที่ใช้สืบค้นได้แก่ โรงแรม รีสอร์ท และการโรงแรม
- หากเป็นงานวิจัยด้านการท่องเที่ยว คำที่ใช้สืบค้นได้แก่ การท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยว

3.2 วิธีที่สอง ใช้สำหรับเครื่องมือวิจัยชุดที่ 2 (แบบประเมิน) – ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัยจำนวน 200 เรื่อง โดยผู้วิจัยเองซึ่งเป็นจำนวนที่ผู้วิจัยสามารถดำเนินการได้ภายในระยะเวลาที่ทำวิจัย (ซึ่งเป็นข้อจำกัดประการหนึ่งของการวิจัยในครั้งนี้) โดยการใช้การเลือกตัวอย่างงานวิจัยแบบสุ่มอย่างเป็นระบบ (systemic sampling) โดยสุ่มจากเครื่องมือวิจัยชุดที่ 1 (แบบสำรวจ) กล่าวคือ เมื่อสำรวจจำนวนงานวิจัยเสร็จสิ้นแล้วจากวิธีแรก ผู้วิจัยนำจำนวนงานวิจัยทั้งหมดที่สำรวจได้มาหารด้วย 200 (จำนวนที่ต้องการประเมิน) ก็จะได้ค่าเท่ากับ n ดังนั้น งานวิจัยที่สุ่มออกมาจะเป็นงานวิจัยลำดับที่ n ที่ปรากฏในแบบสำรวจชุดที่ 1 ซึ่งหากทราบลำดับงานวิจัยแล้ว (ลำดับที่ n) ก็จะทราบชื่องานวิจัย โดยผู้วิจัยสามารถสืบค้นและประเมินงานวิจัยเรื่องนั้นจากฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ Thai Digital Collection โดยทำการประเมินงานวิจัยตามแบบประเมินที่สร้างขึ้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (documentary research) ผู้วิจัยจึงใช้สถิติเชิงบรรยาย (descriptive statistics) ร่วมกับการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล โดยสถิติเชิงบรรยายที่ใช้ได้แก่ การแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ เพื่อใช้บรรยายข้อมูลจำนวนงานวิจัย ประเภทของงานวิจัย ประเด็นที่ศึกษา และความสอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ส่วนการประเมินคุณภาพงานวิจัย ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาตามแบบประเมินที่สร้างขึ้น โดยวิเคราะห์เนื้อหาที่น่าสนใจในแต่ละประเด็นของรายงานการวิจัยว่ามีความชัดเจนและความเหมาะสมหรือไม่ โดยแบ่งระดับการประเมินออกเป็น 3 ระดับ คือ ‘ควรปรับปรุง’ ‘พอใช้’ และ ‘ดี’ ทั้งนี้การประเมินในส่วนนี้จะแสดงผลในรูปของความถี่ (frequency) แล้วจึงสรุปผลรวมงานวิจัยทั้งหมด 200 เรื่องตามแต่ละประเด็นที่ประเมินในรูปของร้อยละ (percentage) เพื่อสะท้อนคุณภาพงานวิจัย